

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فلسفه و کودکی

علی غفاریان پناهی

محمد کافی زارع

سید ناصر عادل احمدیان

www.ketab.ir

سوفسطاسه	: غفاری پناه، علی، ۱۳۷۲ -
عنون و نام پدیدار	: فلسفه و کودک / مولفین: علی غفاری پناه، محمد کافور زارع، ناصر عادل احمدیان
مشخصات نشر	: مشهد: خنجره، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	: ۹۸ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۶-۶-۸۰۱۴
پادوانیت	: کتابخانه: ص. ۹۳ - ۹۸: هم‌دین به صورت زیرلوس.
موضوع	: کودک و فلسفه
موضوع	: آموزش و پرورش کودک
شماره افزوده	: کافی زارع، محمد، ۱۳۶۳ -
شماره افزوده	: عادل احمدیان، سید ناصر، ۱۳۶۵ -
رده بندی کنگره	: ۷۱۳۹-۴۹۰/۱-۵۵
رده بندی دیویی	: ۱۰۰/۳۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۳۸۳-۱۵
نارخ درخواست	: ۱۳۹۰/۲۳۵
نارخ پاسخگوئی	: ۱۳۹۰/۰۲/۳۰
کد پیگیری	: ۲۱۸۱۶۶۰

عنوان کتاب: فلسفه و کودک

مولفین: علی غفاریان پناه، محمد کافی زارع، سید ناصر عادل احمدیان
ناشر: خنجره

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۰

قیمت: ۳۵۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۶-۶-۸۰۱۴

پیشگفتار

در سال‌های اخیر، بازگشت قابل توجهی به این طرز فکر که فلسفه یک فعالیت به شمار می‌آید صورت گرفته است. با توجه به دیدگاه‌های مطرح شده درباره فلسفه، آن‌را به دو گونه می‌توان آموزش داد؛ در دیدگاه اول، آموزش فلسفه عبارت است: از انتقال اندیشه‌های فلسفی به یادگیرندگان و در دیدگاه دوم آموزش فلسفه عبارت از یاد دادن چگونه اندیشیدن است. با آنکه به نظر می‌آید پرداختن به فلسفه کار فیلسوفان است، به‌راستی این کار منحصر به آنان نیست، چرا که از یک سو هر انسان، به عنوان یک انسان، لحظه‌هایی را فلسفی زندگی می‌کند و اهمیت این لحظات حیات تا بدانجاست که حتی می‌توان گفت هستی انسان در چنین لحظه‌هایی شکوفا می‌شود و از سوی دیگر هرگونه رو کردن به اصل‌ها و بنیاد چیزها گام نهادن به قلمرو فلسفه است، بنابراین فلسفه همگانی است و منحصر به فلاسفه نیست. سؤالی که اینجا مطرح می‌شود این است که اگر فلسفه همگانی است و اگر فلسفه سیر حرکت و در راه بودن است، پس چرا کودکان نتوانند درگیر آن شوند؟ در دانشگاه کلمبیا، پروفیسور «ماتیو لیپمن» این نظریه را مطرح کرد که چنانچه ذهن کودک را درگیر مباحث فلسفی کنیم، می‌توانیم نحوه تفکر او را رشد دهیم. لیپمن معتقد بود که اگر کنجکاوی طبیعی کودکان و میل آنان به دانستن در باره جهان را با فلسفه مرتبط کنیم می‌توانیم کودکان را به متفکرینی تبدیل کنیم که بیش از پیش نقاد، انعطاف پذیر و مؤثر باشند. برای این منظور وی برنامه آموزش فلسفه به کودکان را مطرح کرد.

مولفین

(مهر ۱۳۹۰)

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

مقدمه..... ۵

فصل اول: آموزش فلسفه به کودکان

آموزش فلسفه به کودکان.....	۶
منظور از برنامه فلسفه برای کودکان چیست ؟	۷
اهداف آموزش فلسفه برای کودکان.....	۱۰
ماهیت فلسفه برای کودکان از نظر لیپمن.....	۱۴
تحلیل نظریه لیپمن.....	۱۷
شیوه برنی فیر در فلسفه برای کودکان.....	۲۰
بررسی مقایسه ای دو سبک لیپمن و برنی فیر.....	۲۴
مقایسه عملی سبک لیپمن و روش برنی فیر.....	۲۶
محتوای برنامه فلسفه برای کودکان.....	۲۸
روش اجتماع پژوهشی.....	۳۰
ارزشیابی برنامه فلسفه برای کودکان.....	۳۷

فصل دوم: تعلیم و تربیت

معنی و مفهوم تربیت.....	۴۴
امکان تربیت آدمی.....	۵۱
فلسفه تربیت آدمی.....	۶۱
اهمیت تعلیم و تربیت.....	۶۹
هدف تعلیم و تربیت آدمی.....	۷۵
تصریح هدف غائی تربیت.....	۷۹
منابع فارسی.....	۹۴
منابع لاتین.....	۹۶

مقدمه

یکی از ویژگی‌های منحصر به فرد انسان در میان تمامی موجودات خاکی برخورداری از نیروی تفکر و مسئولیت ناشی از آن است، زیرا براساس قدرت تفکر و برخورداری از نیروی اراده و تصمیم‌گیری، مسئولیت انتخاب و عمل برعهده انسان گذاشته شده است. همچنین به هر میزان که بتوان از قدرت تفکر استفاده کرد به همان نسبت احتمال موفقیت و پیشرفت افزایش می‌یابد، ازاین رو مطالعه و بحث و بررسی در باره تفکر یکی از مباحث بنیادی و تأثیرگذار در روند توسعه واقعی و همه‌جانبه است. علاقه به توسعه تواناییهای فکری پدیده‌ای نیست که در عصر حاضر مورد توجه قرار گرفته باشد. چنین علاقه‌ای در تاریخ تعلیم و تربیت ریشه دارد. متأسفانه مدارس امروز، توجه خود را بیشتر به انتقال اطلاعات و حقایق علمی معطوف کرده و از تربیت انسانهای متفکر و خلاق فاصله گرفته‌اند. این در حالی است که انسانها به عنوان مخلوقاتی ضعیف در محیطی ناسازگار نیاز به پرورش قابلیت‌های شناختی خود دارند تا بقای خویش را تضمین نمایند. مؤثرترین شیوه برای کودکان یا بزرگسالان) توجه کردن به آن جنبه‌هایی از محیط است که برای بقادر هر زمان بسیار اساسی می‌باشد. امروزه اکثر بزرگسالان از هر نوع تهدیدی نسبت به بقایشان تقریباً احساس ایمنی می‌کنند و به همین علت بر این باورند که نیاز کمی برای بالابردن سطح آگاهی‌های شناختی خود داشته و می‌توانند با همان سطوح پایین فعالیت شناختی، خوشبخت و موفق زندگی کنند (فیشر^۱، ۲۰۰۱).

فصل اول

آموزش فلسفه به کودکان

قدرت استدلال، داوری و تمیز از اهمیت انکار ناپذیری در زندگی فردی و حیات جمعی برخوردار است. نقش این مهارت ها را در تفاهم میان آدمیان نمی توان نادیده گرفت. اگر دولتمردان و بنیان فرهنگ هر کشوری بخواهند آینده کشورشان را تضمین کنند باید در فکر تعلیم و آموزش توانایی های فکری و ذهنی به نسل های جدید خود باشند. مطالعات و تحقیقات انجام شده نشان می دهد که دوران دانشگاه برای آموزش مهارت های ذهنی و استدلالی افراد بسیار دیر است و باید این کار را از دوره های کودکی شروع کرد؛ بدین ترتیب برنامه جدیدی زیر عنوان «فلسفه برای کودکان» طراحی شد و از آن طریق فلسفه وارد دبستانها و مدارس گردید.

آنچه «فلسفه برای کودکان» نامیده می شود تلاشی است برای بسط فلسفه، با این هدف که بتوان آن را مانند نوعی آموزش به کار برد. این فلسفه، آموزشی است که از فلسفه برای واداشتن ذهن کودک به کوشش در جهت پاسخگویی به نیاز و اشتیاقی که به معنا دارد، بهره می برد. فلسفه برای کودکان با ارائه تعداد زیادی از تمرینها برای یافتن دلایل خوب بر داوریها، کودکان را تحت نوعی آموزش قرار می دهد که افق دید آنها را وسیع تر می سازد. این برنامه به آنها یاد می دهد که چگونه باید فکر کنند. فلسفه برای کودکان، برنامه ای است که کودکان مدرسه ای را در تمام مباحث کلاسی در زمینه موضوعات فلسفی مشارکت می دهد. این برنامه، بهبود تفکر کودکان از طریق معرفی بسیاری از «سؤالات بزرگ» به آنها و توانا ساختن آنها به بررسی چنین سؤالاتی است. با استفاده از این برنامه، معلمان، کودکان را به تفکر عمیق تر درباره ایده هایی که پس کار مدرسه ای آنها قرار دارد، تشویق می کنند.